

GÜNCEL GELİŞMELER IŞIĞINDA TÜRKİYE’NİN SURİYE POLİTİKASI VE PKK-PYD İLİŞKİSİ BAĞLAMINDA YENİ ASKERİ STRATEJİSİ

*Yunus KARAAĞAÇ

**Hasan ACAR

Öz

Türkiye Cumhuriyeti, kökleri Devrimci Doğu Kültür Ocakları'nın faaliyetlerine kadar uzanan ve 1978 yılında Kürdistan İşçi Partisi (PKK) olarak ortaya çıkan, etnik ve ideolojik motifli terörizmle, yaklaşık 40 senedir mücadele etmektedir. Türkiye Cumhuriyeti bu süreçte, sınırlarında kalıcı güvenliğini sağlamak ve refahını devam ettirmek amacıyla, terörle mücadele stratejisini sürekli gözden geçirmek durumunda kalmıştır. Özellikle Arap Baharı adı verilen süreçle birlikte; Suriye, Tunus, Libya ve Mısır gibi ülkelerde meydana gelen otorite boşluğu, devlet dışı aktörlerin devreye girmesine neden olmuştur. Bu süreçte, bazı bölgelerde terör örgütlerinin etkin bir konuma geldiği görülmektedir. Bu ülkeler içerisinde Suriye’de, küresel ve bölgesel güçlerin desteğiyle varlığını sürdürmeye çalışan Demokratik Birlik Partisi (PYD: Partiya Yekitiya Demokrat), Türkiye’nin bölgedeki çıkarlarını ve yaşamsal statusünü tehdit etmektedir. Bu kapsamda Türkiye, Suriye’de terör örgütlerinin yarattığı tehdidi ortadan kaldırmak amacıyla, Fırat Kalkanı, Zeytin Dalı ve Barış Pınarı harekâtlarını gerçekleştirmiştir. Bu makale, güncel gelişmeler ışığında, Türkiye’nin Suriye politikasını ifade etmeyi amaçlamaktadır. Ayrıca PKK-PYD ilişkisi bağlamında, Türkiye’nin Suriye’deki faaliyetleri ve milli çıkarların korunması için geliştirilen askeri stratejileri tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Dış Politika, Türkiye-Suriye İlişkileri, Terörizm, Askeri Strateji, PKK-PYD İlişkisi.

TURKEY’S SYRIA POLICY IN LIGHT OF CURRENT DEVELOPMENTS AND NEW MILITARY STRATEGY IN THE CONTEXT OF PKK-PYD RELATIONSHIP

Abstract

The Republic of Turkey fight with ethnic and ideological motives of terrorism about 40 years which roots dating back to the Revolutionary Cultural Eastern Hearths activities and the emerged as Kurdistan Workers Party (PKK) in 1978. In this process, The Republic of Turkey, in order to maintain a permanent border security and welfare, remains constantly reviewing the counter-terrorism strategy. Especially with the process called Arab Spring; the authority gap in countries such as Syria, Tunisia, Libya and Egypt led to the entry of non-state actors. In this process, it is seen that terrorist organizations have become effective in some regions. Among these countries in Syria, Democratic Union Party (PYD: Partiya Yekitiya Demokrat) which is trying to survive with the support of global and regional powers, threaten the vital interests and status of Turkey in the region. In this context, Turkey, in order to eliminate the threat posed by terrorist organizations in Syria, held the Euphrates Shield, Olive Branch and Peace Spring operations. This article, in the light of current developments, Turkey's Syria policy is intended to express. In the context of the PKK-PYD relations, Turkey's military activities and strategies developed for the protection of national interests in Syria will be discussed.

Keywords: Foreign Policy, Turkey-Syria Relations, Terrorism, Military Strategy, PKK-PYD Relations.

* Doktora Öğrencisi, İstanbul Arel Üniversitesi, Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler, İstanbul, Türkiye, e-mail: yu_kara_gs@hotmail.com. ORCID: 0000-0002-6466-0302

* Dr., Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi, Ankara, Türkiye, e-mail: hasanacar.uludag@gmail.com. ORCID: 0000-0001-8956-7836.

Giriş

Tehlike, risk ve tehdidin bertaraf edilerek güvensizliğin ortadan kaldırılması¹ anlamına gelen güvenlik kavramı, uluslararası ilişkilerin en temel unsurlarından biridir. Habil ile Kabil'den beri insanoğlunun sürekli bir çatışma içinde olması, bireylerin oluşturduğu bir kurum olan devlet mekanizmaları için de geçerlilik göstermektedir.

Her devlet dış politikasında ulusal çıkarları gereği hareket etmektedir. Bu doğrultuda devletler, kendisi ile çıkarları uyuşmayan devletlerin gücünü azaltmak ve kendi iradesini kuvvetlendirmek için çeşitli stratejiler geliştirerek kimi zaman hasım toplum arasında psikolojik ayrışma hedefi gütmekte, kimi zaman da terör örgütlerini rakip/hasım devletleri zayıflatmak için vekâleten kullanmaktadır.

Türkiye Cumhuriyeti Devleti yaklaşık 40 senedir etnik ayrılıkçı bir terör hareketi ile mücadele etmekte ve güvenliğin devamı hususunda bir takım stratejiler uygulamaktadır. Fakat bazı gelişmelere bağlı olarak terör örgütlerinin veya devletlerin güvenlik politikaları da değişebilmektedir. 2011 yılı itibariyle demokrasi ve insan hakları söylemi ile yola çıkan Arap Baharı, devletlerin otorite kaybetmesine ve söz konusu otorite boşluğunun terör örgütleri tarafından doldurulmasına sebep olmuştur. Buna bağlı olarak Suriye'nin kuzeyinde konuşlanan PKK'nın uzantısı PYD, ülke sınırları içinde ve dışında hareket ederek sözde özgür Kürdistan hedefi için Türkiye'yi yıpratmaya ve gücünü kırmaya çalışmaktadır. Kendi topraklarından ve milli çıkarlarından feragat etmeyen her devlet gibi Türkiye de gerek sınır dışı operasyonlar gerek uluslararası başarılı diplomasi ile dış politikadaki barışçıl tavrını ve askeri operasyonlardaki etkinliğini göstermektedir.

1. Yöntem

Bu makale, güncel gelişmeler ışığında, Türkiye'nin Suriye politikasını ifade etmeyi amaçlamaktadır. Ayrıca PKK-PYD ilişkisi bağlamında, Türkiye'nin Suriye'deki faaliyetleri ve milli çıkarların korunması için geliştirilen askeri stratejileri tartışılacaktır. Makalenin ilk bölümünde terör örgütü PKK'nın kısa tarihçesine yer

---

¹ Beril Dedeoğlu, **Uluslararası Güvenlik ve Strateji**, YeniYüzyıl Yayınları, İstanbul, 2014, s.29.

verilecek olup, sonrasında PKK’nın Suriye kolu olan PYD ile ilişkisi ve Arap Baharı sürecinin Suriye’deki etkileri ve sonuçları incelenecektir. Boşalan siyasi otoritenin devlet dışı silahlı örgütler eliyle doldurulmasının Türkiye’ye olan muhtemel etkilerinin ortaya koyulması ise çalışmanın bir sonraki bölümünü oluşturacaktır. Türkiye’nin Suriye’ye yönelik askeri stratejisi ve bu kapsamda gerçekleştirdiği askeri harekâtların irdelenmesi de çalışmanın son bölümünü meydana getirecektir.

Bahsedilenler ışığında makalede şu sorulara yanıt aranmaktadır:

1. PKK terör örgütünün amacı ve PYD ile ilişkisi nedir?
2. Arap Baharı’nın Suriye’ye etkileri hangi düzeyde olmuştur?
3. Türkiye, meşru müdafaa hakkını ve Suriye’ye yönelik askeri güvenliğini nasıl sağlamaya çalışmıştır?
4. Türkiye, Suriye sınırında güvenliğin sağlanmasına yönelik hangi askeri stratejileri izlemiştir?
5. Türkiye’nin Suriye politikası son gelişmeler ışığında, güvenlik ve dış politika ekseninde nasıl dönüşüm göstermiştir?

2. PKK’dan PYD’ye Giden Süreç

Abdullah Öcalan’ın elebaşılığını yaptığı radikal bir grubun üyeleri 1978 yılında PKK’nın (Kürdistan İşçi Partisi, Partiya Karkeren Kurdistan) kuruluşunu ilan etmişlerdir. Diyarbakır-Lice’de kurulan PKK, 15 Ağustos 1984’te ilk silahlı terör eylemlerini Eruh ve Şemdinli’de başlatmıştır.²

PKK, Marksist-Leninist ideolojiyi benimsemiş ve silahlı terör stratejisinde Mao’nun “Uzun Süreli Halk Savaşı”ndan istifade etmiştir. Parti hiyerarşisinde ise Stalinci bir sertlik izlemiştir.³ Abdullah Öcalan örgüt içinde eleştirilemeyen kutsallıkta bir

---

² Paul White, **Dağlardan İnmek**, çev. Mustafa Topal, İletişim Yayınları, İstanbul, 2016, s.33-35; Graham Fuller, **Yeni Türkiye Cumhuriyeti**, çev. Mustafa Acar,; Eksi Kitaplar, Ankara, 2017, s.168.

³ Cenker Korhan Demir, “Öğrenen Örgütler ve Terör Örgütleri Bağlamında PKK”, **Uluslararası İlişkiler**, 5(19), 2008, s.68.

konumuna yükselmiştir.⁴ PKK, temel örgütlenmesini parti-ordu-cephe üçlemesi üzerine kurmuştur.⁵

PKK'nın bölücü bir terör örgütü olarak diğer terör örgütlerinden en önemli farkı, terör yapılanmasını Türkiye, Suriye, Irak ve İran gibi ülkelerde örgütlü ve kurumsal bir yapıya kavuşturmasıdır. Özellikle Suriye rejiminin PKK'ya olan desteği, dönemsel olarak değişiklik gösterse de genel itibariyle bir süreklilik arz etmiştir. PKK, Hafız Esad'ın himayesinde Suriye topraklarında lojistik ve eğitim yönünden desteklenmiştir.⁶ Zamana ve şartlara adapte olabilen PKK, İsrail'in Lübnan'ı işgalinden avantajla çıkarak 1982'de Bekaa Vadisi'ndeki kampa konuşlanmış ve operasyonel serbestlik kazanmıştır.⁷

Türkiye'nin özellikle Güneydoğu Anadolu bölgesinde yoğun terör saldırıları gerçekleştiren PKK,⁸ 1990'ların ilk yarısında güç kazanmış ve gerilla saldırıları metoduyla terör eylemlerini gerçekleştirmiştir. Fakat 1990'ların ikinci yarısından itibaren alan hâkimiyeti yöntemiyle ağırlığını hissettiren Türk Silahlı Kuvvetleri⁹, PKK terör örgütünün gücünü ve etkinliğini kırmayı başarmış, zorlayıcı diplomasi yöntemiyle Suriye'de ikamet eden Abdullah Öcalan'ın sınır dışı edilmesini sağlamıştır. Abdullah Öcalan 15 Şubat 1999'da Kenya'da özel bir operasyon ile yakalanarak Türkiye'ye getirilmiştir.¹⁰

Bu sürecin sonunda PKK, tek taraflı ateşkes ilan ederek de facto bitişini onaylamıştır. Dolayısıyla bu süreçte Türkiye'nin terörle mücadele yöntemlerinin başarılı olduğunu ifade ederek askeri gücün başarısına vurgu yapmak mümkündür. 1999-2002 arasında terör eylemlerine son veren PKK, 2002 sonrasında eylemlerine yeniden başlamış, terörle mücadele stratejisini siyasi ve diplomatik alana taşımayı başaramamıştır.

⁴ Can Deniz, **Devrimciliğimin Anatomisi ve Tanrımız Apo**, Aksu Matbaası, Ankara, 1996, s.53-62

⁵ Nihat Ali Özcan, **PKK (Kürdistan İşçi Partisi) Tarihi, İdeolojisi ve Yöntemi**, ASAM Yayınları, Ankara, 1999.

⁶ Bayram Ali Soner ve Ömer Aslan ve Hakan Kıyıcı, **PKK'nın Bölgesel Terör Ağı Yapılanması**, Polis Akademisi Yayınları, Ankara, 2017, s.5.

⁷ İsmet İmset, **PKK: Ayrılıkçı Şiddetin 20 Yılı (1973–1992)**, Turkish Daily News Yayınları, Ankara, 1993, s.90.

⁸ Hüseyin Alptekin, **Etnik Terör ve Terörle Mücadele Stratejileri**, SETA, İstanbul, 2018, s.159.

⁹ Engin Alan, **Terör-PKK 40 Yıllık İhanet**, Bilgi Yayınevi, İstanbul, 2020, s.200.

¹⁰ Murat Yetkin, **Kürt Kapanı**, Doğan Kitap, İstanbul, 2019, s.241-245.

2013 yılına gelindiğinde Türk toplumu içerisinde sadece askeri güç kullanarak terörle mücadele etmenin çözüm konusunda yetersiz kaldığı türü söylemler hâkim olmaya başlamıştır. Bu noktada barış için müzakere edilmesi gerektiği inancı, devlet kanalıyla topluma ve güvenlik güçlerine deklare edilerek siyasi çözüm ortamı yaratılmaya çalışılmıştır. “Çözüm Süreci” olarak isimlendirilen bu yeni barış girişimi,¹¹ Türkiye’de terörü tamamen ülke gündeminden kaldırmayı amaçlamıştır. Söz konusu sürecin ana hedefleri şu şekilde belirtilmiştir:

1. PKK unsurlarının Türkiye topraklarından aşamalı olarak çekilmesi,
2. Hükümetin demokratik reformlar yapması,
3. PKK unsurlarının silahsızlanma sonunda sivil ve politik hayata adaptasyonu.¹²

Barışçıl yöntemlerle ortaya çıkan çözüm süreci, yaklaşık iki sene devam etmesine karşın, iki tarafın da ana hedeflere ilerleyememesi sebebiyle amacına uygun bir süreç olarak noktalanamamıştır.¹³

Silahlı çatışmanın yaşanmadığı sürede PKK’lı teröristlerin, PYD’ye yardım etmek üzere sınır dışına çıktıkları ve Suriye’ye geçtikleri tespit edilmiştir.¹⁴ Dolayısıyla PKK, çözüm sürecinde siyasi iradeyi oyalamış, bu sayede mühimmat ve militan temininde bulunmuştur. Ayrıca YPG’yi (Yekineyen Parastına Gel-Halk Koruma Birlikleri) silah ve eleman yönünden desteklemiştir.¹⁵

Sonuç olarak Türkiye, terörle mücadelede çok başarılı dönemler elde edilmiş olsa da PKK terörüyle yaklaşık 40 senedir mücadelesini sürdürmüş ve bu süre içerisinde yaklaşık 35 bin vatandaşını kaybetmiştir.

---

¹¹ Talha Köse, “Çözüm Sürecinin Yükseliş ve Düşüşü”, **Türkiye Ortadoğu Çalışmaları Dergisi**, 4 (1), 2017, 17; Vahap Coşkun, “Çözüm Süreci: Dün, Bugün Yarın”, **Liberal Düşünce**, 19 (75), 2014, 9.

¹² DPI, **Turkey’s Kurdish Conflict: An Assessment of the Current Process**, Democratic Progress Institute, London, 2013, 11.

¹³ Cuma Çiçek ve Vahap Coşkun, **Dolmabahçe’den Günümüze Çözüm Süreci: Başarısızlığı Anlamak ve Yeni Bir Yol Bulmak**, Barış Vakfı Yayınları, Ankara, 2016, s.19.

¹⁴ Ömer G. İşyar, “Suriye İç Savaşı’nda PYD’nin Aktörleşmesinin Başlıca Nedenleri”, **Bilge Strateji**, 9 (16), 2017, 48.

¹⁵ Oktay Bingöl, “Suriye’de Kürt Hareketi: PYD/YPG’nin PKK ve Bölgesel Kürt Dinamiği ile İlişkisi ve Türkiye’ye Etkileri”, **Merkez Strateji Enstitüsü**, (14), 2016, 11.

2. PKK/PYD İlişkisi Bağlamında Arap Baharı ve Türkiye

Kuzey Afrika ve Ortadoğu havzalarında yönetici elite karşı başkaldıran toplumsal tabakanın öncülüğünde esmeye başlayan Arap Baharı rüzgarı, demokrasi ve insan hakkı talepleri ile lokal başarılar etmiş bunun sonucunda da Hüsnü Mübarek (Mısır), Muammer Kaddafi (Libya), Zeynel Abidin Bin Ali (Tunus), Ali Abdullah Salih (Yemen) gibi liderler devrilmiştir.

Çoğu Arap ülkesinde olduğu gibi Suriye’de de kitlesel ayaklanmalar yaşanmış, başkanlık makamını babası Hafız Esad’tan devralan Beşar Esad’ın otoritesi sorgulanmaya ve uluslararası camiada yalnızlaşmaya başlamıştır. Toplumun reform çağrısını sürecin başında dikkate alan Esad, yeterli hamleler gerçekleştirmemiş, toplumsal gösteriler karşısında sert askeri gücünü kullanmaktan çekinmemiştir. Fakat bu durumun sonucunda ülke içinde otoritesini kaybederek Irak Şam İslam Devleti (İŞİD) ve PKK gibi devlet dışı silahlı aktörlerin ve terör oluşumlarının ülke içindeki nüfuzunu engelleyememiştir.

Devlet dışı yapılanmaların ve terör örgütlerinin güçlendiği Suriye toprakları, Türkiye’yi, yeni tehditlerle baş başa bırakmış¹⁶ hatta Suriye’de mevzilenen PYD’nin alan ve nüfuz kazanması, Türkiye’de olası bir Kürt Baharı hayalini ortaya çıkarmıştır. PKK terör örgütüne göre Diyarbakır, Hakkâri ve Şırnak gibi iller Tahrir meydanına çevrilmelidir.¹⁷

PKK’nın söz konusu hayalleri, Suriye’deki uzantısı olan PYD’ye bağlı silahlı terör örgütü YPG’nin (Halk Savunma Birlikleri, sonrasında ise Suriye Demokratik Güçleri) radikal cihatçı terör örgütü olan İŞİD’e karşı mücadele etmesi ve bu kapsamda başta ABD olmak üzere küresel güçlerin desteğini almasından kaynaklanmaktadır. PYD’nin kuruluşunu ve felsefesini incelediğimizde Türkiye’nin güney sınırlarında

---

¹⁶ Nurettin Altundeğer ve M. Ertuğrul Yılmaz, “İç Savaşın Bölgesel İstikrarsızlığa: Suriye Krizinin Türkiye’ye Faturası”, *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 21 (1), 2016, 292.

¹⁷ Özlem Kayhan Pusane, “Türkiye’nin Kürt Sorunu: Arap Baharı ile Değişen Yurtiçi ve Bölgesel Dinamikler”, *Uluslararası İlişkiler*, 11 (41), 2014, 118.

yaşanan çatışma ve iç savaş tehlikesini ortaya koyabilir, Türkiye’nin bu kapsamda geliştirdiği stratejileri daha iyi yorumlayabiliriz.

2002’de ismini KADEK (Kürdistan Özgürlük ve Demokrasi Kongresi) olarak değiştiren PKK; Türkiye, Irak, İran ve Suriye’de alt kuruluşlar kurulmasına karar vermiş, buna göre 17 Ekim 2003’te Kürtleri birleştirme ve özgürleştirme fikriyle Suriye’de PYD kurulmuştur.¹⁸ Ön planda Salih Müslim yer almasına karşın PYD’nin büyük oranda Cemil Bayık tarafından yönetildiği iddia edilmektedir.¹⁹

2003 yılındaki PKK kongresinde KCK (Koma Ciwaken Kurdistan-Kürdistan Topluluklar Birliği) ismiyle bir şemsiye örgüt kurulmuş; Türkiye, Irak, Suriye ve İran’da yaşayan Kürtler adına faaliyetlerde bulunması kararlaştırılmıştır. Suriye için PYD, İran için PJAK (Kürdistan Özgür Yaşam Partisi), Irak için PÇDK’nin (Kürdistan Demokratik Çözüm Partisi) kurulmasına karar verilmiştir.²⁰

Pratik boyutta Suriye’nin kuzeyinde PKK’nın ve Abdullah Öcalan’ın ideolojisini benimseyen PYD, teorik anlamda ise tüzüğünde Kongra-Gel’i Kürdistan halkı için yüksek yasama organı olarak ifade etmektedir.²¹

Dolayısıyla PYD’nin PKK’nın Suriye uzantısı olduğu ve PKK’nın tüzüğüne göre hareket ettiği gerçeği karşımıza çıkmaktadır.²²

---

¹⁸ Yakup Şahin ve İbrahim İrdem, “PYD-YPG: The PKK in Syria”, **Güvenlik Çalışmaları Dergisi**, 19 (1), 2017, 30; Vittoria Federici, 2015, “The Rise of Rojava: Kurdish Autonomy in the Syrian Conflict”, **SAIS Review of International Affairs**, 35 (2), 2015, 83.

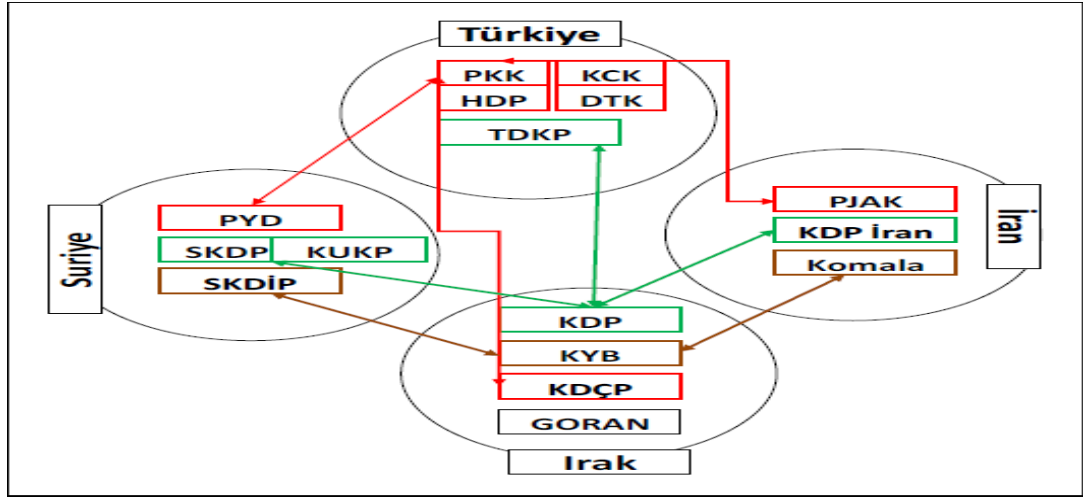
¹⁹ Michiel Leezenberg, “The Ambiguities of Democratic Autonomy: The Kurdish Movement in Turkey and Rojava”, **Southeast European and Black Sea Studies**, 16 (4), 2016, 682.

²⁰ Kurtuluş Tayız, “PKK’nın Çapraz İlişkileri”, **Lacivert Dergi**, (16), 2015, <http://www.lacivertdergi.com/gundem/makaleler/2015/09/02/pkknin-capraz-iliskileri>; Ersan Özkan ve Habib Özdemir, “Nitelikli Terör Örgüt Üyesi Kaynağı: KCK Siyaset Akademisi Örnek Olay Çalışması”, **Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 11 (28), 2014, 51.

²¹ Can Acun ve Bünyamin Keskin, **PKK’nın Kuzey Suriye Örgütlenmesi PYD-YPG**, SETA Yayınları, İstanbul, 2017, s.13.

²² Gözde Demirel, “Terör Örgütlerinin Kimlik İnşasında Etkisi: PYD-YPG ve Suriye’de Kürt Kimliği”, **Ulisa: Uluslararası Çalışmalar Dergisi**, 1 (1), 2017, 34.

Şekil 1. KCK'nın Dört Ülke Bazındaki Örgütlenmesi²³

PKK tarafından Suriye'deki hareket alanının destekçisi olması için kurulan PYD, kuruluşundan 2009 yılına kadar geçen dönemde Suriye'nin politik hayatına ağırlığını ve önemini koyamamıştır.²⁴ Suriye'de iç savaşın başlamasıyla birlikte PYD ve onun silahlı gücü olan YPG, alternatif Kürt siyasal hareketi liderlerine şüpheli suikastlar düzenlemiş, Suriye'nin kuzeyindeki kantonlarda muhtelif devlet binalarındaki KDP (Kürdistan Demokratik Partisi) bayraklarını indirmiştir. Böylece şiddet yoluyla Suriye'deki diğer terör hareketlerini tasfiye etmiştir.²⁵

Siyasi olarak öncelikle Kürtleri hedef alan YPG, birçok Kürt siyasiye suikast düzenlemiş, üyelerini kendi yönettikleri insanlık dışı cezaevlerinde tutmuş, işkence altında yüzlerce insan öldürülmüş ve ilk günden itibaren yüz binlerce insan YPG'nin yönettiği bölgelerden Türkiye, Irak ve Avrupa'ya kaçmıştır. Savaş öncesi Suriye'sinde 12 Kürt siyasi partisi varken bugün itibariyle yalnızca PKK/PYD'nin olması²⁶ örgütün varoluşsal duruşunu yansıtmaktadır. PYD'nin Suriye'deki en etkin Kürt yapılanması olmasının bazı nedenleri bulunmaktadır:

- Suriye'de meydana gelen önemli bir otorite kaybı,
- PKK'nın büyük miktarlardaki desteği,

²³ Bingöl, a.g.m. s.15.

²⁴ Jordi Tejel, *Syria's Kurds: History, Politics and Society*, Routledge, New York, 2008, s.79.

²⁵ Gözde Demirel, a.g.m. s. 35.

²⁶ İdris Kardaş, "YPG'nin İnsan Hakları İhlalleri", *Ekonomi ve Politika Araştırmaları Merkezi*, İstinye Üniversitesi, 2018, s. 2, <https://epam.istinye.edu.tr/uploads/ypgnin-insan-haklar%C4%B1-ihlalleri.pdf>

- Silahlı gücü ile muhaliflerini ve rakiplerini sindirebilmesi²⁷

Suriye rejiminin güçsüzlüğünden hareket alanı bulan ve zaman zaman Esad yönetiminin destek ve korumasından da faydalanarak Suriye’nin kuzeyinde örgütlenen PKK/PYD kendisine öncelikli hedef olarak özerk bir yönetim tesis etmeyi belirlemiştir.²⁸

PYD, 2011 senesi itibariyle Afrin, Ayn el Arab ve Haseke gibi Suriye’nin önemli kuzey lokasyonlarında etkili bir şekilde örgütlenmiştir. Bu örgütlenme sürecinde Esad ile simbiyotik bir ilişki kurulmuş, IŞİD (DAEŞ, İslam Devleti) tehdidi noktasında mücadele eden PYD’ye Esad, hareket alanı ve militan temini konularında yardımcı olmuştur. Suriye rejimi iyi niyet göstergesi olarak, ülkeye girişi yasak olan Salih Müslim’in yasağını kaldırmış ve hapishanelerdeki PYD mensuplarını serbest bırakmaya başlamıştır.²⁹ Suriye’nin kuzeyinde egemenlik tesis etmeye çalışan PYD, PKK’nın, Türkiye’ye yönelik terör saldırılarında önemli bir rahatlama imkânı sağlamıştır.³⁰ PKK’nın manevra alanı oluşturması böylece Türk Ordusu’nun zaman kaybetmesi bu stratejinin sonuçlarıdır.

Suriye Kürtlerinin tek temsilcisi olduğu iddiasında bulunan PYD, bu süreç içerisinde pragmatik davranarak Suriye rejimi ile sıcak bir temasa girmemiş ve Suriye muhalefetinin askeri temsilcisi olduğu kabul edilen Özgür Suriye Ordusu’na angaje olmamıştır. Bu sayede PYD, Kürt bölgelerinde özgürce egemenlik tesis etmeye çalışmıştır.³¹

PKK/PYD, Temmuz 2012’de Suriye’de kadrolarını görevlendirdikten sonra, IŞİD ile mücadele doğrultusunda Batı’yla işbirliği yapmış ve uluslararası toplum nezdinde

²⁷ Bayram Ali Soner ve Ömer Aslan ve Hakan Kıyıcı, **a.g.e.** s.18.

²⁸ Atilla Sandıklı ve Ali Semin, “Bütün Boyutlarıyla Suriye Krizi ve Türkiye”, **Orta Doğu’da Değişim ve Türkiye** içinde, der. Atilla Sandıklı ve Erdem Kaya, BİLGESAM, İstanbul, 2014, s.240.

²⁹ Can Acun ve Bünyamin Keskin, **a.g.e.** s.11

³⁰ John Caves, “Syrian Kurds and The Democratic Union Party (PYD)”, **Backgrounder**, 2012, s.1-15

³¹ İbrahim Kerman ve Ertan Efeğil, “Terör Örgütü PKK/PYD’nin Suriye’de İzlediği İç Savaş Stratejisinin Değerlendirilmesi”, **Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi**, Hibrit Savaşlar Özel Sayısı, 2017, s.163-170

meşruiyetini kanıtlamaya çalışmıştır.³² Bunun bir sonucu olarak Washington’da bir PYD bürosu açılmış, özellikle ABD’nin desteğinin alındığı görülmüştür. Bu gelişmeler sonucunda PYD, ABD’nin sahadaki ve diplomatik alandaki ortağı olma misyonunu hızlandırmıştır.³³

30 Kasım 2015 tarihi itibariyle Sosyalist Enternasyonal’in danışma üyesi olan PYD, Ekim 2015’ten itibaren Moskova’da temsilcilik açmak için girişimlerde bulunmuş ve Rus yetkililerle görüşmeler yapmıştır.³⁴ ABD ve Rusya gibi küresel sistemin başaktörleri ile irtibatla bulunan PYD, askeri stratejisini politik ve diplomatik alana taşımaya çalışmış ve iki farklı kutup arasında denge gözetmeye çaba göstermiştir.

IŞİD’in radikal cihat anlayışı ile mücadele eden PYD, Batı’nın müttefiki olmuş, Türkiye ise IŞİD saflarına katılmak isteyen radikaller için en önemli geçiş güzergâhı olarak görülmeye başlanmıştır. PKK’nın Suriye uzantısı PYD ise IŞİD ile savaşta önemini ve ‘meşruiyetini’ Avrupa’ya kanıtlamıştır.³⁵ Tüm bu süreçte PYD, Esad rejimi ile savaşmayarak hem Rusya’nın tepkisini çekmemiş hem de ABD öncülüğündeki Batı’dan silah yardımı alarak ülkenin kuzeyinde etkinliğini arttırmıştır.³⁶

Georgetown Üniversitesi Güvenlik Çalışmaları Bölümü’nden Colin Kahl’a göre Türkiye’nin IŞİD’e karşı mücadeleden aldığı tavır, ABD’nin Türkiye ile ‘stratejik ortaklık’ ilişkisini yeniden gözden geçirmesine neden olmuş ve bu gelişme ABD ile PYD/YPG arasında sıkı bir ortaklığın kurulmasına yol açmıştır.³⁷

PKK mühimmat ve militan temini konularında yalnızca PYD’ye değil konfederal Kürdistan hedefi doğrultusunda Kürdistan Demokratik Çözüm Partisi (PÇDK: Partî Çareserî Dîmukratî Kurdistan) ve Kürdistan Özgür Yaşam Partisi (PJAK: Partiya

³² International Crisis Group, “The PKK’s Fateful Choice in Northern Syria”, **Middle East Report**, 4 Mayıs 2017, <https://www.crisisgroup.org/middle-east-north-africa/eastern-mediterranean/syria/176-pkk-s-fateful-choice-northern-syria>

³³ Ömer G. İşyar, a.g.m. s.53

³⁴ Oktay Bingöl, a.g.m. s.10

³⁵ Cale Salih, “Turkey, The Kurds And The Fight Against Islamic State”, **European Council on Foreign Relations**, (141), 2015, s.1-2.

³⁶ Ali Semir, 2016, “Suriye Krizindeki İç Dinamikler: ÖSO-IŞİD-PYD Denklemi”, **BİLGESAM Analiz/Ortadoğu**, (1234), 2016, s.6.

³⁷ Onur Erdem, 5 Soruda YPG’nin ABD ve Rusya ile İlişkisi, BBC Türkçe, 16 Mayıs 2017, <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-39937178>, 1 Mayıs 2020

Jiyana Azad a Kurdistanê)’ne askeri ve diplomatik desteklerde bulunmuştur. Sonuç olarak KCK’nın bölgesel yapılanmaları arasında operasyonel ve örgütsel farklılık bulunmamaktadır.³⁸

Suriye’de gelişen iç karışıklıktan kaynaklanan IŞİD’in terör eylemleri, PKK’nın faaliyetlerini perdelemiş ve PKK terörü ile mücadelede bölgesel ve küresel seviyede yetersizlik baş göstermiştir. Dolayısıyla IŞİD, terörle mücadelede birinci hedef haline gelirken PYD/YPG’nin PKK’nın uzantısı olduğu gerçeği atlanmıştır. Uluslararası alanda bu gibi çifte standartların uluslararası barış ve güvenliğe zarar verebileceği gerçeği göz ardı edilmemelidir.³⁹

PKK/YPG, Suriye’deki Arap ve Türkmen köylerini insansızlaştırarak, zorunlu tehcir ve etnik kırım taktiklerini uygulamış ve demografik üstünlüğe dayalı meşruiyet hedefi doğrultusunda terör eylemlerinde bulunmuştur.⁴⁰ IŞİD’le mücadele ise bu terör eylemlerini kamufle eden bir görünüm arz etmiştir.

Haziran 2016’da ABD’nde yayımlanan İnsan Ticareti Raporu’nda; PYD/YPG terör örgütünün reşit olmayan bireyleri bünyesine katarak, silâhına aldığı ortaya konmuştur. ABD’nin bu konudaki ikircikli tavrına en iyi örnek YPG saflarında yer alan çocuk militanları görmezden gelmesidir. 28 Şubat 2017’de ABD Merkez Komutanlığı’nın resmi Twitter hesabından yaptığı “*Ready for the fight*” yani “Savaş için hazırlar” mesajıyla paylaşılan fotoğrafta neredeyse tamamı çocuk olduğu belli olan YPG’liler bulunmaktadır.⁴¹

³⁸ Bayram Ali Soner ve Ömer Aslan ve Hakan Kırıyıcı, **a.g.e.** s. 5.

³⁹ Buğra Sarı ve Murat Tınas, **İnsanlığa ve Demokrasiye Terör Tehdidi: PKK Örneği**, Polis Akademisi Yayınları, Ankara, 2018, s.5.

⁴⁰ **A.g.e.** s.6

⁴¹ İdris Kardeş, a.g.m. s.5.

Resim 1. YPG Militanları⁴²

87

Sonuç olarak, 2011’de Suriye’de iç savaşın başlamasıyla birlikte Esad rejimi, PYD’yi Suriye İç Savaşı’nda kontrol edebileceği zayıf bir aktör olarak konumlandırmış ve Kuzey’de Rejim’e karşı mücadele eden aktörleri yıpratılmak için kullanmayı hedeflemiş, bunun karşılığı olarak da Suriye’nin kuzeyinden PYD lehine denetimli olarak çekilmiştir.⁴³ Esad yönetiminden aldığı desteğe ek olarak ABD tarafından da desteklenen PYD, IŞİD’le mücadelesinin haricinde seküler yapıda olması, cinsiyet eşitliği propagandasını başarıyla uygulaması ve demokrasiye dayalı öz yönetim modelinde direktmesi ile uluslararası arenada meşruiyetini sağlamıştır.⁴⁴

4. Türkiye’nin Suriye’de Barış Koridoru Oluşturma Stratejisi

Bölgede IŞİD’e karşı verilen askeri mücadelede YPG’nin başı çekmesi ve bu doğrultuda YPG’nin Pentagon’la sıcak temas halinde bulunması, Türkiye’yi ABD’nin teröre destekte bulunduğu söylemine yöneltmiştir. Bu sayede Türkiye, Rusya-Çin-İran

⁴² ABD Merkez Komutanlığı Resmi Twitter Hesabı, <https://twitter.com/centcom/status/836574056468082688>, 2 Mayıs 2020.

⁴³ Gözde Demirel, a.g.m. s.34

⁴⁴ Patrick Clawson, **Syrian Kurds as a US ally: Cooperation and Complications**, The Washington Institute for Near East Policy, Washington DC., 2016, s.24-25.

ekseni ile yeni politik stratejiler geliştirmeye çalışarak, YPG’nin Kürt havzası kurma planına karşı askeri müdahalede bulunabileceğini deklare etmiştir.⁴⁵

Zira Suriye’de yaşanan hareketlilik sonucunda ortaya çıkan muhalif grupların sayıca çok olması ve yaşanan güç boşluğu sınır komşusu olan Türkiye’yi endişelendirmiştir. Çünkü ülke içerisindeki oluşan güç boşluğundan kaynaklı olarak IŞİD, PYD/YPG gibi terör örgütleri ve illegal gruplar ön plana çıkmış, bu durum Türkiye’nin tehdit algılamalarını çeşitlendirmiştir.⁴⁶

Milyonlarca mülteciye ev sahipliği yapmasına rağmen güvenliğin tam olarak sağlanamadığı bir ülke olarak itham edilen Türkiye’nin ödediği siyasi ve ekonomik bedelin faturası giderek büyümüş, bu doğrultuda Türkiye, kendine farklı bir yol haritası belirlemiştir. Bu amaçla ilk önce uçak krizinin ardından ilişkilerinin bozulduğu Rusya ile yeniden yakınlaşmış ve hemen sonrasında da Fırat Kalkanı Harekâtını başlatmıştır. Böylece bir yandan PYD/YPG’nin Fırat nehrinin batısına doğru ilerleyişini ve IŞİD’in sınır ötesinden gerçekleştirdiği saldırılarını sona erdirmiş, diğer yandan da güvenliği ve çıkarları söz konusu olduğunda nasıl etkin davranabileceğini ortaya koymuştur.⁴⁷

Bu noktada, Türkiye’nin askeri stratejisinde ezber bozduğunu söylemek mümkündür. Askeri strateji olarak, geçmiş yıllarda iç sınırlarda terörle mücadele eden bir anlayıştan, günümüzde tüm tehditleri henüz sınırlarından girmesine müsaade etmeden bertaraf etmeye çalışan, teknolojiyi ve istihbarat unsurlarını çok etkin kullanan bir anlayışa ulaşıldığı gözlenmektedir.

Askeri konseptin başarılı olabilmesi için dış politik gelişmelerin doğru okunması ile bölgede varlık göstermeye çalışan devletlerle olan münasebetlerde diplomasinin doğru kullanılması da önemlidir. Bu noktada Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı, ABD-Rusya-Türkiye ilişkileri kapsamındaki diplomasi trafiğini, gelişen durumlara karşı sürekli ülkenin menfaatlerine en uygun hareketi seçme üzerine sürdürmektedir. Ortaya

⁴⁵ İbrahim Kerman ve Ertan Efeğil, a.g.m. s.178-183.

⁴⁶ Oytun Orhan, “Fırat Kalkanı Hedefler, Fırsatlar ve Riskler”, *Ortadoğu Analiz*, 8 (77), 2016, s.12

⁴⁷ Bilal Yıldırım, “Trump Dönemi ve Körfez Krizi Bağlamında Türkiye’nin Ortadoğu Politikası”, *ORMER Perspektif Serileri*, (20), 2017, s.2.

çıkan tabloyu bir bütün olarak değerlendirdiğimizde, bir taraftan teknolojinin ve istihbarat faaliyetlerinin etkin olarak kullanıldığı ve olaylar gelişmeden önce müdahale edildiği bir askeri stratejinin benimsendiği, bir taraftan da diplomatik ilişki ve hamlelerle bu stratejinin desteklendiği yeni bir anlayışın ortaya çıktığını ifade etmek mümkündür.

4.1. Fırat Kalkanı Harekâtı

Türkiye, 24 Ağustos 2016'da Birleşmiş Milletler Antlaşması'nın 51. maddesine dayanarak kendi savunma hakkını ön planda tutmuş ve Özgür Suriye Ordusu ile beraber Fırat Kalkanı Harekâtı'na başlamıştır.⁴⁸ Harekâtın ilk aşamasında IŞİD'in egemenliğindeki Cerablus temizlenerek bölgede güvenli bir havza oluşturulmuştur.

Harekâtın ikinci aşamasında Çobanbey ve Dabık bölgeleri kontrol altına alınmış, Türk Ordusu'nun asıl amacının El-Bab'ı terör oluşumlarından temizlemesi gerektiği görülmüştür. Dabık'ın da ele geçirilmesi ile beraber Fırat Kalkanı Harekâtı güçleri 1300 metrekarelik bir alanı kontrol altında tutmaya başlamış, böylelikle Türkiye, Azez-Cerablus hattını güvence altına almayı başarmıştır.⁴⁹

Fırat Kalkanı Harekâtı'nın en hassas eşiklerinden birini ise El-Bab Operasyonu oluşturmuştur. Çünkü El-Bab bölgesi Türkiye sınırına sadece 30 km uzaklıkta bulunmaktadır.⁵⁰ Ayrıca bu kasaba, Azez-Cerablus hattının ele geçirilmesinin ardından YPG için Afrin ile birleşebilme hedeflerinden biridir.⁵¹

Yaklaşık 7 ay süren bu harekât ile Türkiye, güney sınırındaki IŞİD tehlikesini bertaraf ederek PKK/PYD'ye yönelik operasyonlarına moral ve güç yönünden kuvvetli bir şekilde devam etme kararlılığını göstermiştir. Belki de en önemli gelişme 15 Temmuz 2016 tarihinde gerçekleşen FETÖ (Fetullahçı Terör Örgütü) darbe girişiminden sonra,

---

⁴⁸ Ufuk Ulutaş ve Burhanettin Duran, "Türkiye'nin DEAŞ'la Mücadelesinin Kritik Dönemeci: Fırat Kalkanı Harekâtı", **Türk Dış Politikası Yılığ** içinde, SETA, Ankara, 2016, s.21.

⁴⁹ Hüseyin Yeltin, "Türkiye'nin Suriye Krizine Karşı Güvenlik Arayışlarına Bir Örnek: Fırat Kalkanı Harekâtı", **ECONDER**, 2 (2), 2018, 209.

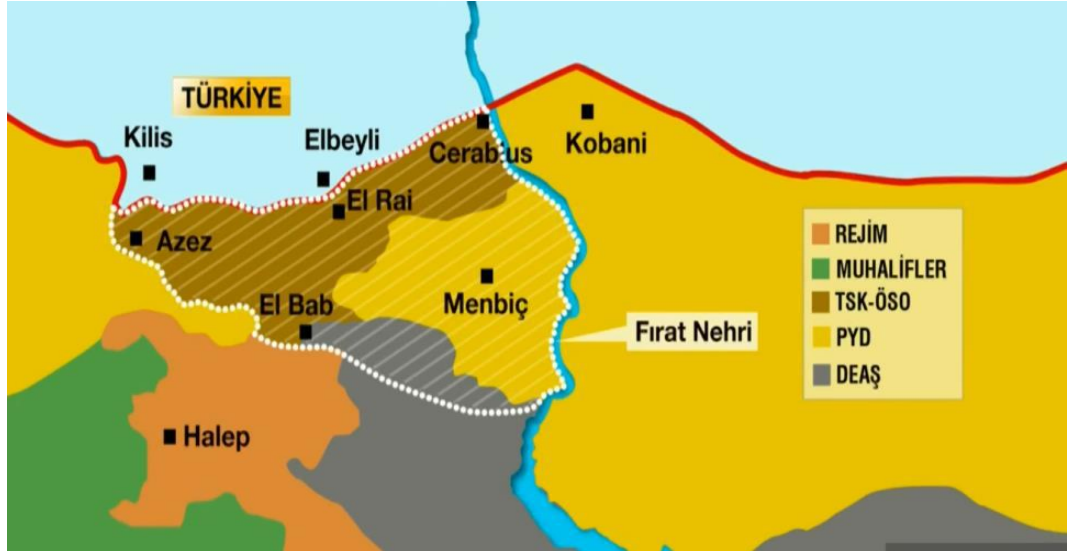
⁵⁰ Mahmut Hamsici, "Fırat Kalkanı'nda En Zorlu Cephe: El Bab", **BBC Türkçe**, 22 Aralık 2016, <https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-38398785>, 4 Mayıs 2020.

⁵¹ Murat Yeşiltaş, Merve Seren, Necdet Özçelik, **Fırat Kalkanı Harekâtı Harekâtın İcrası, İstikrarın Tesisi ve Alınan Dersler**, SETA Yayınları, İstanbul, 2017, s.29.

ağır hasar aldığı ve operasyonel gücü bitme noktasına geldiği konuşulan Türk ordusunun gücünü ve direncini göstermiş olmasıdır.⁵²

Fakat bu harekâta Türkiye’nin PYD konusunda yalnızlaştırılmış politikasının aleni bir hal aldığı görülmüştür. Çünkü Fırat Kalkanı Harekâtı’nın sonunda Rus bayrağı taşıyan askeri araçların Türkiye destekli muhalifler ile YPG noktaları arasında koruyucu kalkan pozisyonuna girdiği görülmüştür.⁵³ Bu sayede, Türkiye’nin YPG’ye yönelik olası bir imha operasyonunun önüne geçilme amacı güdülmüştür.

Harita 1. Fırat Kalkanı Harekât Bölgesi⁵⁴

4.2. Zeytin Dalı Harekâtı

İsim değişikliği ve şemsiye örgüt taktiği ile dış desteğin devamını arzulayan PYD, Suriye Demokratik Güçleri’ni (SDG) kurarak bağımsız Kürt toprakları stratejisinde bir başka askeri adım atmış, fakat bu adım Türkiye’yi ikinci bir harekâta yöneltmiştir.

“Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından, hudutlarımızda ve bölgede güvenlik ve istikrarı sağlamak amacıyla, Suriye’nin kuzeybatısında Afrin bölgesinde, PKK/KCK/PYD-YPG ve DEAŞ’a mensup teröristleri etkisiz hale getirmek ve dost ve kardeş bölge

⁵² Mustafa Özalp, “Türkiye’nin Suriye’ye Düzenlemiş Olduğu Fırat Kalkanı Operasyonu”, **Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, 9 (18), 2018, 182.

⁵³ Onur Erdem, **BBC Türkçe**.

⁵⁴ Özalp, a.g.m. s.181.

halkını bunların baskı ve zulmünden kurtarmak üzere, 20 Ocak 2018 saat 17.00'den itibaren "Zeytin Dalı Harekâtı" başlatılmıştır"⁵⁵ açıklaması ile TSK tarafından başlatılan Zeytin Dalı Harekâtı, Türkiye'nin Suriye sınır güvenliği açısından gerçekleştirilen en önemli adımlardan biridir.⁵⁶

Türk Hava Kuvvetleri'nin desteği ile sahada hatasız ve kayıpsız ilerleyen kara kuvvetleri Afrin'deki yığınakları, lojistik yolları ve silah depolarını imha etmiş, kısa sürede birçok yerleşke terör unsurlarından temizlenmiştir.⁵⁷

Harekâtın planlama ve icra aşamalarında sivillerin zarar görmemesine maksimum önem verilmiş, hedef olarak yalnızca terör unsurları ile teröristlere ait yığınaklar, mevziler, barınaklar ve silah depoları belirlenmiştir. Bölgede yaşayan Türkmen, Arap ve Kürtlerin PKK/PYD/İŞİD terör örgütlerinin zulmünden kurtarılması için çalışılmıştır.⁵⁸

Zeytin Dalı Harekâtı, aynı zamanda Suriye'nin toprak bütünlüğünü de sağlamak üzere gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda Türkiye, Rusya ve İran ile toprak bütünlüğü konusunda benzer fikirde olduğunu özellikle Astana sürecinde uluslararası kamuoyuna da göstermiştir.⁵⁹ Fakat Rusya'nın PYD konusundaki belirsiz tavrı bu süreçte öne çıkan politik hamle olarak öne çıkmıştır.

Fırat Kalkanı ve Zeytin Dalı Harekâtları ile meşru savunma hakkını uluslararası hukuk çerçevesinde icra eden Türkiye, güney sınırındaki tehlikenin devam etmesi sebebiyle

⁵⁵ Türk Silahlı Kuvvetleri, Genelkurmay Başkanlığı, "Zeytin Dalı Harekâtı", 11 Mart 2018, <https://www.tsk.tr/Home/Detay/588>, 2 Mayıs 2020.

⁵⁶ Hasan Acar, "Türkiye'de Güvenlik Politikalarının Dönüşümü ve Terörle Mücadele Kapsamında Zeytin Dalı Harekâtının Değerlendirilmesi", **JSGA "Uluslararası Güvenlik Kongresi" Bildiri Özet Kitabı**, 2019, s.84-86.

⁵⁷ Emre Serper, "Zeytin Dalı Harekâtı ve Terörle Mücadele", **TASAM**, 25 Ocak 2018, https://tasam.org/tr-TR/Icerik/50178/zeytindali_harekati_ve_terorle_mucadele, 2 Mayıs 2020.

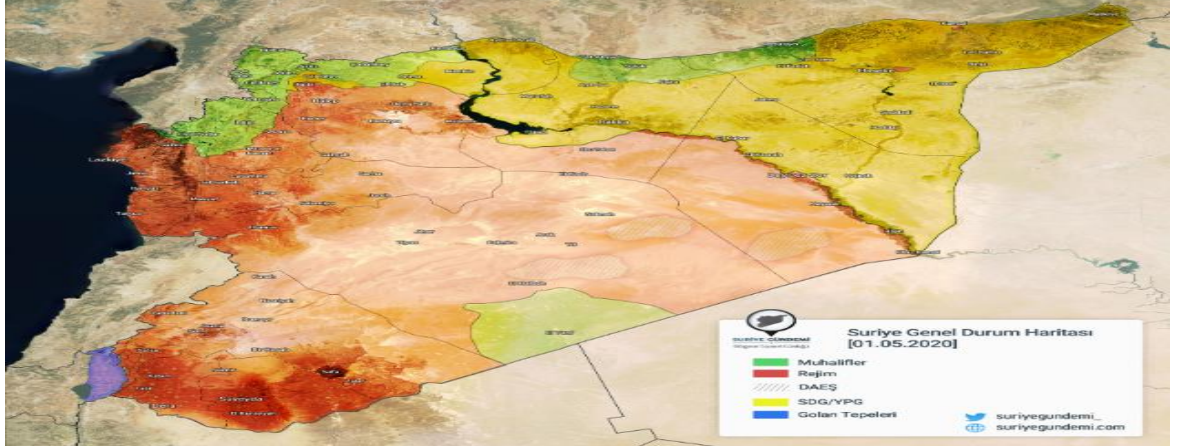
⁵⁸ T.C. Başbakanlık Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü, **Zeytin Dalı Harekâtı'na Karşı Terör Örgütü Mensupları ve Yandaşları Tarafından Sosyal Medyada Yürütülen Dezenformasyon Faaliyetleri**, <http://nurnberg.bk.mfa.gov.tr/Content/assets/consulate/images/localCache/1/428736f7-5338-4e17-b696-bc0058718296.pdf>, 2 Mayıs 2020.

⁵⁹ Mehmet Şahin, "Rusya'nın Zeytin Dalı Harekâtına Yönelik Tutumu", **TASAV Dış Politika Araştırmaları Merkezi**, (12), 2017, s.4.

mevcut tehdidi elimine etmek amacıyla⁶⁰, Barış Pınarı Harekâtını da askeri literatürüne eklemek durumunda kalmıştır.

Harita 2. Suriye’nin Genel Durumu⁶¹

4.3. Barış Pınarı Harekâtı

Türkiye, Suriye’nin kuzeyinde yaşayan yerel halkın güvenliğini tesis etmek ve kendi sınırlarını tehditten arındırmak amacıyla, 9 Ekim 2019 tarihinde Barış Pınarı Harekâtı’nı başlatmıştır.⁶² Türkiye, gerçekleştirdiği askeri harekâtların bölgesel ve küresel güvenliği sağlamak ve amacının yalnızca terörle mücadele etmek olduğunu deklare ederek uluslararası toplum tarafından desteklenmesi gerektiğini açıklamıştır.⁶³ Barış Pınarı harekâtı, Nusaybin’in karşısındaki Kamışlı, Ceylanpınar’ın karşısındaki Resulayn ve Akçakale’nin karşısındaki Tel Abyad’da bulunan terör örgütü PYD/YPG hedeflerine obüs atışlarının yapılmasıyla başlamıştır.⁶⁴ Türk Hava Kuvvetleri ile bölgede kontrol sağlandıktan sonra kara harekâtı üç farklı koldan ilerlemiştir. Barış

⁶⁰ Umut Karabulut ve Engin Eryılmaz, “PKK Terör Örgütü ve Türkiye-Suriye İlişkilerine Etkileri (1991-2003)”, *Belgi Dergisi*, (11), 2016, s.38.

⁶¹ Suriye’nin Haritasal Görünümü <http://www.suriyegundemi.com/2020/05/01/suriye-genel-durum-haritasi-01-05-2020/>, 1 Mayıs 2020.

⁶² Metin Erol, *Batı Basınında Barış Pınarı Harekâtı*, SETA Yayınları İstanbul, 2019, s.7.

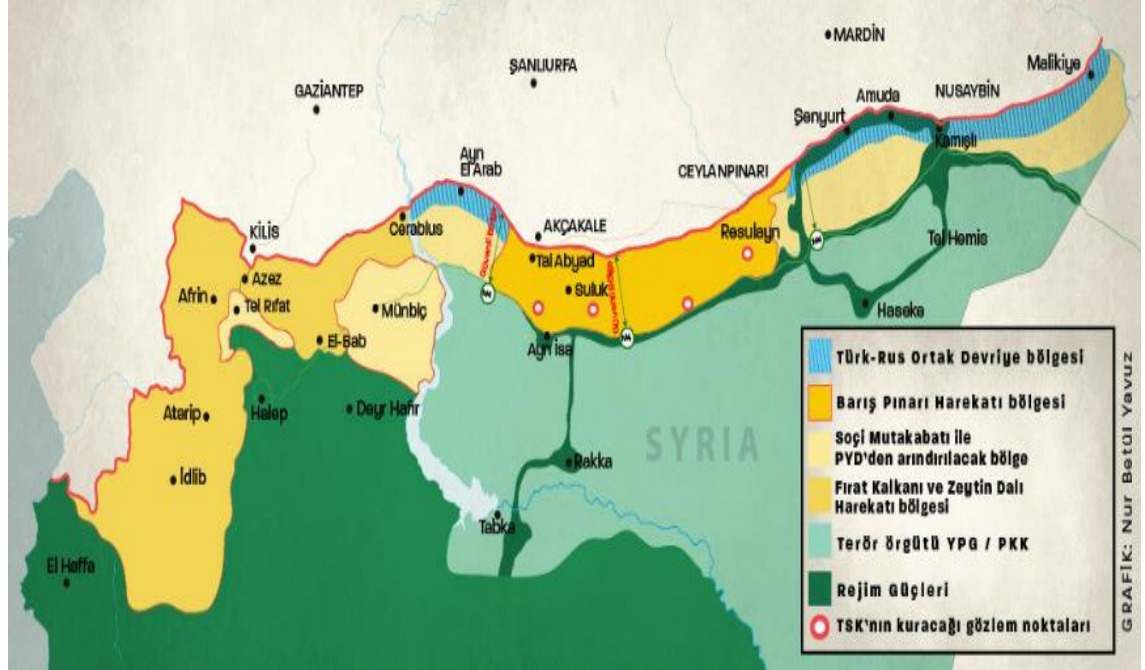
⁶³ Doğan Şafak Polat, “Türkiye’nin Suriye’nin Kuzeyindeki Askerî Harekâtının Amaçları ve Sonuçları”, *Güvenlik Stratejileri Dergisi*, 16 (33), 2020, s.78.

⁶⁴ A.g.m. s.78.

Pınarı Harekâtı, Ayn El Arap, Tel Abyad ve Tabka, Kamışlı, Amude ve Resulayn ilçeleri ile Deyrizor'un kuzeyini kapsamıştır.⁶⁵

17 Ekim 2019 tarihinde ABD heyeti ile yapılan yoğun görüşmeler neticesinde, PKK/YPG'nin 120 saat içerisinde Güvenli Bölge'den geri çekilmesi, ağır silahlarının toplanması ve hendek, siper, mevzilerin tahrip edilmesi için ateşkes kararı alınmıştır.⁶⁶ Söz konusu mutabakat kapsamında PKK/YPG'li teröristler bir taraftan araç konvoylarıyla bölgeyi terk ederken diğer taraftan da zaman zaman taciz ateşinde bulunmuşlardır. 120 saatlik sürenin sonunda ABD, PKK/YPG'nin bölgeden çekilmesinin tamamlandığı bildirmiştir.⁶⁷

Harita 3. Barış Pınarı Harekâtı Genel Durum⁶⁸

⁶⁵ Ozan Örmeci, “Barış Pınarı Harekâtı Başladı”, *Uluslararası Politika Akademisi*, 14.10.2019, <http://politikaakademisi.org/2019/10/10/baris-pinari-harekati-basladi/>, 3 Mayıs 2020.

⁶⁶ NTV Haber, “SON DAKİKA... Cumhurbaşkanı Erdoğan-ABD Başkan Yardımcısı Pence görüşmesi sona erdi”, 17.10.2019, <https://www.ntv.com.tr/dunya/bestepedeki-kritik-gorusme-sona-erdi,b9k9K3BMm0qGNA7PhgBuNw>, 3 Mayıs 2020.

⁶⁷ Doğan Şafak Polat, a.g.m. s.79.

⁶⁸ Taha Hüseyin Karagöz, “Barış Pınarı Harekâtı başarıyla tamamlandı, Soçi mutabakatı süreci işliyor”, *Yeni Şafak*, 29 Ekim 2019, <https://www.yenisafak.com/dunya/baris-pinari-harekati-basariyla-tamamlandi-soci-mutabakati-sureci-isliyor--guncel-harita-3509801>, 3 Mayıs 2020.

Fakat harekâtın devamında ve sonunda, başta ABD olmak üzere NATO ülkeleri, Türkiye’ye karşı tepkilerini dile getirmiş, hatta ABD, Türkiye’ye yönelik sert ekonomik yaptırım tehditlerinde bulunmuştur.⁶⁹

Çünkü ABD’ye göre Türkiye IŞİD ile mücadele kapsamında tüm gücünü kullanmamış, sahadaki ortağı olan PYD’nin direnme gücünü kırmıştır. Yani ABD, PKK/PYD örgütünden yana bir tavır sergilemiştir.⁷⁰ ABD’nin bu tavrının bir başka sebebi ise ABD’nin “Kürt Koridoru”⁷¹ projesinin bir süreliğine de olsa TSK tarafından sekteye uğratılmış olmasıdır. Bu kapsamda Barış Pınarı Harekâtı; Türk-Amerikan ilişkileri, Ankara-Moskova ilişkileri, Türkiye’nin Avrupa Birliği ve Arap dünyası ile temasları, muhatapların niyetleri konusunda çok öğretici olmuştur.⁷²

Sonuç olarak Türkiye, Fırat Kalkanı, Zeytin Dalı ve Barış Pınarı harekâtları ile ABD’nin Kürt koridoru projesine engel olarak Suriye’deki askerî dengeleri değiştirmiştir. Türkiye, bölgede jeostratejik bir avantaj elde etmiş ve güneyinde 220 kilometre uzunluğunda bir güvenlik kuşağı oluşturmuştur.⁷³

Sonuç

Türkiye Cumhuriyeti etnik ayrılıkçı terör örgütü PKK ile 40 yılı aşkın bir süredir mücadele etmektedir. 90’lı yılların sonlarına doğru terörist başının yakalanıp ülkeye getirilmesi ile tek taraflı ateşkes ilan eden PKK, 2000’li yılların başında Suriye’de bir kongre düzenlemiş ve Türkiye-Suriye-Irak-İran havzalarında etkinliğini devam ettirme kararı almıştır. Özellikle çözüm süreci adı verilen dönemde gücünü ve otoritesini pekiştiren PKK, Suriye’de yığınak ve lojistik olarak güçlenmiştir. Bu sürecin en önemli sacayağı ise Arap Baharı üzerinden temellenmiştir.

⁶⁹ UPA, “Hibrit Savaş Bağlamında ABD’nin “Barış Pınarı Harekâtı” Karşısındaki Tutumu”, **Uluslararası Politika Akademisi**, 20.10.2019, <http://politikaakademisi.org/2019/10/20/hibrit-savas-baglaminda-abdnin-baris-pinari-harekati-karsisindaki-tutumu/>, 3 Mayıs 2020.

⁷⁰ Mehmet Şahin, “Rusya’nın Zeytin Dalı Harekâtına Yönelik Tutumu”, **TASAV Dış Politika Araştırmaları Merkezi**, (12), 2017, s.1-2.

⁷¹ Murat Köylü, “Suriye, PYD/YPG Yapılanması ve Zeytin Dalı Harekâtı”, **ASSAM**, (11), 2018, s.84.

⁷² Bora Bayraktar, “Barış Pınarı Harekâtı’nın Sonuçları”, **Kriter Dergisi**, 4 (41), 2019.

⁷³ Doğan Şafak Polat, a.g.m. s. 87.

2011 yılında demokrasi ve insani yaşam hedefiyle yola çıkan Arap Baharı, Ortadoğu ve Kuzey Afrika devletlerinin otorite kaybetmesine ve söz konusu otoritenin bazı yerlerde terör örgütleri tarafından doldurulmasına neden olmuştur. Bu doğrultuda Suriye'nin kuzeyinde yaşama tutunan PKK ile bölgesel bir tehdit olan IŞİD Türkiye'nin güvenlik stratejilerini derinden etkilemiştir. Tüm bu süreçte Suriye rejimi ile ters düşmesinden ötürü ABD ile ortaklık zemininde ilerleyen Türkiye, PYD konusunda 'stratejik ortağı' tarafından yalnız bırakılmıştır.

IŞİD ile mücadele kapsamında Türkiye'nin hassasiyetlerini göz ardı eden ABD, PKK'nın Suriye yapılanması olan PYD ve onun silahlı gücü YPG/SDG'yi sahadaki ortağı olarak belirlemiş ve bu kapsamda bölgedeki en temel ortağı olan İsrail merkezli stratejisini uygulamaya çalışmıştır. Bölgedeki ülkelerin kırılğan otoritelerinden faydalanılarak dış desteğe muhtaç bir Kürt Koridoru projesi ile hem İran'ın hem de Türkiye'nin hareket serbestliğini kısıtlama amacı güden ABD, Türkiye'nin uluslararası hukuk kapsamında gerçekleştirdiği meşru savunma harekâtları ile projesini yeniden gözden geçirmek zorunda kalmıştır.

95

Türkiye önceki yıllarda genellikle ABD merkezli olan dış politik çabalarını bölgesel güvenliğin sağlanmasına yöneltmiş ve bu kapsamda başarılı askeri operasyonlara imza atmıştır. Bunun yanında diplomasiyi iyi bir şekilde yürüterek, milli teknoloji hamlesiyle desteklediği askeri stratejiyi, istenmeyen olaylar ortaya çıkmadan zamanında müdahale edebilen ve ön alabilen bir güce kavuşturmuştur. Fırat'ın doğusunda güvenliğin sağlanmasına ve bölgenin terör unsurlarından arındırılması konusunda gösterdiği kararlı tavır ile dış politikada hiçbir devletin güdümünde hareket etmeyeceğini göstermiştir.

Türkiye Cumhuriyeti, gerçekleştirdiği başarılı askeri harekâtlar neticesinde Suriye sınırı hattında bir Barış Koridoru tesis etmiş ve Suriye'nin kuzeyi ile Türkiye'nin güneyini birleştirme hedefiyle hareket eden PKK-PYD işbirliği ürünü projeleri bertaraf etmeyi başarmıştır. Dolayısıyla Türkiye, *raison d'etat* temelinde icra ettiği Fırat Kalkanı, Zeytin Dalı ve Barış Pınarı Harekâtları ile IŞİD'i de kapsamına alacak şekilde sınır ötesinde ve iç sınırlarında ortaya çıkması muhtemel terör tehlikesini ortadan kaldırmıştır. Ayrıca Suriye politikasında çok yönlü bir strateji izleyen Türkiye, Rusya ile enerji işbirliği ve S-400 savunma sistemleri konusunda mutabakata

varmıştır. Diğer taraftan ABD ile yürütülen diplomasi yoluyla F-35 savaş uçakları konusunda koordineli hareket etmeye çalışmaktadır. Sonuç olarak Türkiye Cumhuriyeti, iç ve dış güvenliğini sağlama konusunda milli teknoloji hamleleriyle güçlendirdiği askeri kapasitesini, başarılı diplomasi ve proaktif askeri stratejisiyle birleştirmeyi başarmıştır. Bu anlayış, bölgesel güvenliğin sağlanması noktasında kararlı adımların atılmasını kolaylaştırmış ve Türkiye Cumhuriyeti’ne dış politikada stratejik seviyede aldığı kararların uygulanmasında hareket serbestisi tanımıştır.

Kaynakça

Acar, Hasan Türkiye’de Güvenlik Politikalarının Dönüşümü ve Terörle Mücadele Kapsamında Zeytinalı Harekâtının Değerlendirilmesi, **JSGA “Uluslararası Güvenlik Kongresi” Bildiri Özet Kitapçığı**, 2019, s. 84-86.

Acun, Can ve Bünyamin Keskin, **PKK’nın Kuzey Suriye Örgütlenmesi: PYD-YPG**, İstanbul: SETA Yayınları, 2017.

Alan, Engin, **Terör-PKK 40 Yıllık İhanet**, İstanbul: Bilgi Yayınevi, 2020.

Alptekin, Hüseyin, **Etnik Terör ve Terörle Mücadele Stratejileri**, İstanbul: SETA Yayınları, 2018.

Altundeğer, Nurettin ve M. Ertuğrul Yılmaz, “İç Savaşın Bölgesel İstikrarsızlığa: Suriye Krizinin Türkiye’ye Faturası”, **Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, Cilt:21, Sayı:1, 2016, 289-301.

Bayraktar, Bora, “Barış Pınarı Harekâtı’nın Sonuçları”, **Kriter Dergisi**, Yıl:4, Sayı:41, 2019.

Bingöl, Oktay, “Suriye’de Kürt Hareketi: PYD/YPG’nin PKK ve Bölgesel Kürt Dinamiği İle İlişkisi ve Türkiye’ye Etkileri”, **Merkez Strateji Enstitüsü**, No. 14, 2016, 1-22.

Caves, John, “Syrian Kurds and The Democratic Union Party (PYD)”, **Backgrounder**, 2012, 1- 15.

- Clawson, Patrick, **Syrian Kurds as a US ally: Cooperation and Complications**, Washington DC: The Washington Institute for Near East Policy, 2016.
- Coşkun, Vahap, “Çözüm Süreci: Dün, Bugün Yarın”, **Liberal Düşünce**, Cilt:19, Sayı:75, 2014, 7-18
- Çiçek, Cuma ve Vahap Coşkun, **Dolmabahçe’den Günümüze Çözüm Süreci: Başarısızlığı Anlamak ve Yeni Bir Yol Bulmak**, Ankara: Barış Vakfı Yayınları, 2016.
- Dedeoğlu, Beril, **Uluslararası Güvenlik ve Strateji**, İstanbul: Yeniüzyıl Yayınları, 2014.
- Demir, Cenker Korhan. “Öğrenen Örgütler ve Terör Örgütleri Bağlamında PKK”, **Uluslararası İlişkiler**. Cilt:5, Sayı:19, (2008): 57-88.
- Demirel, Gözde, “Terör Örgütlerinin Kimlik İnşasında Etkisi: PYD-YPG ve Suriye’de Kürt Kimliği”, **Ulusa: Uluslararası Çalışmalar Dergisi**, Cilt:1, Sayı:1, 2017, 25-41.
- Deniz, Can, **Devrimciliğimin Anatomisi ve Tanrımız Apo**, Ankara: Aksu Matbaası, 1996.
- DPI, **Turkey’s Kurdish Conflict: An Assessment of the Current Process**, London: Democratic Progress Institute, 2013.
- Erdem, Onur. 5 Soruda YPG’nin ABD ve Rusya ile ilişkisi, **BBC Türkçe**, 16 Mayıs 2017, <https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-39937178>, 01.05.2020.
- Erol, Metin, **Batı Basınında Barış Pınarı Harekâtı**, İstanbul: SETA Yayınları, 2019.
- Federici, Vittoria, “The Rise of Rojava: Kurdish Autonomy in the Syrian Conflict”, **SAIS Review of International Affairs**, Vol: 35, No:2, 2015, 81-90.
- Fuller, Graham, **Yeni Türkiye Cumhuriyeti**, Çev. Mustafa Acar. Ankara: Eksi Kitaplar, 2017.
- Hamsici, Mahmut, “Fırat Kalkanı’nda En Zorlu Cephe: El Bab”, **BBC Türkçe**, 22 Aralık 2016, <https://www.bbc.com/turkce/haberler-turkiye-38398785>, 04.05.2020.

International Crisis Group, “The PKK’s Fateful Choice in Northern Syria”, **Middle East Report**, No. 176, 2017, <https://www.crisisgroup.org/middle-east-north-africa/eastern-mediterranean/syria/176-pkk-s-fateful-choice-northern-syria>, 02.05.2020.

İmset, İsmet, **PKK: Ayrılıkçı Şiddetin 20 Yılı (1973–1992)**, Ankara: Turkish Daily News Yayınları, 1993.

İşyar, Ömer G, “Suriye İç Savaşı’nda PYD’nin Aktörleşmesinin Başlıca Nedenleri”, **Bilge Strateji**, Cilt: 9, Sayı:16, 2017, 33-67.

Karabulut, Umut ve Engin Eryılmaz, “PKK Terör Örgütü ve Türkiye-Suriye İlişkilerine Etkileri (1991-2003)”. **Belgi Dergisi**, No. 11, 2016, 17-40.

Karagöz, Taha Hüseyin, “Barış Pınarı Harekâtı başarıyla tamamlandı, Soçi mutabakatı süreci işliyor- [Güncel Harita]”, 29 Ekim 2019, <https://www.yenisafak.com/dunya/baris-pinari-harekati-basariyla-tamamlandi-soci-mutabakati-sureci-isliyor--guncel-harita-3509801>, 03.05.2020.

Kardaş, İdris, “YPG’nin İnsan Hakları İhlalleri”, **Ekonomi ve Politika Araştırmaları Merkezi**, İstinye Üniversitesi, 15 Şubat 2018, <https://epam.istinye.edu.tr/uploads/ypgnin-insan-haklar%C4%B1-ihlalleri.pdf>, 02.05.2020.

Kerman, İbrahim ve Ertan Efeğil, “Terör Örgütü PKK/PYD’nin Suriye’de İzlediği İç Savaş Stratejisinin Değerlendirilmesi”, **Uluslararası Kriz ve Siyaset Araştırmaları Dergisi**, Hibrit Savaşlar Özel Sayısı, 2017, 162-198.

Köse, Talha, “Çözüm Sürecinin Yükseliş ve Düşüşü”, **Türkiye Ortadoğu Çalışmaları Dergisi**, Cilt:4, Sayı:1, 2017, 13-40.

Köylü, Murat, “Suriye, PYD/YPG Yapılanması ve Zeytin Dalı Harekâtı”, **ASSAM**, Sayı:11, 2018, 70-86.

- Leezenberg, Michiel, “The Ambiguities of Democratic Autonomy: The Kurdish Movement in Turkey and Rojava”, **Southeast European and Black Sea Studies**, Vol: 16, No: 4, 2016, 671-690.
- NTV Haber, “SON DAKİKA... Cumhurbaşkanı Erdoğan-ABD Başkan Yardımcısı Pence görüşmesi sona erdi”, 17.10.2019, <https://www.ntv.com.tr/dunya/bestepedeki-kritik-gorusme-sona-erdi,b9k9K3BMm0qGNA7PhgBuNw>, 03.05.2020.
- Orhan, Oytun, “Fırat Kalkanı Hedefler, Fırsatlar ve Riskler”, **Ortadoğu Analiz**, Cilt 8, Sayı 77, 2016, 10-13.
- Örmeci, Ozan, “Barış Pınarı Harekâtı Başladı”, **Uluslararası Politika Akademisi**, 14.10.2019, <http://politikaakademisi.org/2019/10/10/baris-pinari-harekati-basladi/>, 03.05.2020.
- Özalp, Mustafa, “Türkiye’nin Suriye’ye Düzenlemiş Olduğu Fırat Kalkanı Operasyonu”, **Bartın Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi**, Cilt 9, Sayı 18, 2018, 169-186.
- Özcan, Nihat Ali, **PKK (Kürdistan İşçi Partisi) Tarihi, İdeolojisi ve Yöntemi**, Ankara: ASAM Yayınları, 1999.
- Özkan, Ersan ve Habib Özdemir, “Nitelikli Terör Örgüt Üyesi Kaynağı: KCK Siyaset Akademisi Örnek Olay Çalışması”, **Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, Cilt:11, No: 28, 2014, 49-60.
- Polat, Doğan Şafak, “Türkiye’nin Suriye’nin Kuzeyindeki Askerî Harekâtının Amaçları ve Sonuçları”, **Güvenlik Stratejileri Dergisi**, Cilt:16, Sayı:33, 2020, 53-96.
- Pusane, Özlem Kayhan, “Türkiye’nin Kürt Sorunu: Arap Baharı ile Değişen Yurtiçi ve Bölgesel Dinamikler”, **Uluslararası İlişkiler**, Cilt:11, Sayı: 41, 2014, 115-138.
- Salih, Cale, “Turkey, The Kurds And The Fight Against Islamic State”, **European Council on Foreign Relations**, No.141, 2015, 1-12.

- Sandıklı, Atilla ve Ali Semin, “Bütün Boyutlarıyla Suriye Krizi ve Türkiye”, **Orta Doğu’da Değişim ve Türkiye** içinde, Ed. Atilla Sandıklı ve Erdem Kaya, İstanbul: BİLGESAM Yayınları, 2014.
- Sarı, Buğra ve Murat Tinas, **İnsanlığa ve Demokrasiye Terör Tehdidi: PKK Örneği**. Ankara: Polis Akademisi Yayınları, 2018.
- Semin, Ali, “Suriye Krizindeki İç Dinamikler: ÖSO-IŞİD-PYD Denklemi”, **BİLGESAM Analiz/Ortadoğu**, No:1234, 2016, 1-8.
- Serper, Emre, “Zeytindalı Harekâtı ve Terörle Mücadele”, **TASAM**, 25 Ocak 2018, https://tasam.org/tr-TR/Icerik/50178/zeytindali_harekati_ve_terorle_mucadele, 02.05.2020.
- Soner, Bayram Ali ve Ömer Aslan ve Hakan Kıyıcı, **PKK’nın Bölgesel Terör Ağı Yapılanması**, Ankara: Polis Akademisi Yayınları, 2017.
- Suriye’nin Haritasal Görünümü, <http://www.suriyegundemi.com/2020/05/01/suriye-genel-durum-haritasi-01-05-2020/>, 01.05.2020.
- Şahin, Mehmet, “Rusya’nın Zeytin Dalı Harekâtına Yönelik Tutumu”, **TASAV Dış Politika Araştırmaları Merkezi**, No:12, 2017, 1-4.
- Şahin, Yakup ve İrdem, İbrahim “PYD-YPG: The PKK in Syria”, **Güvenlik Çalışmaları Dergisi**, Cilt: 19, No: 1, 2017, 21-45.
- Tayiz, Kurtuluş, “PKK’nın Çapraz İlişkileri”, **Lacivert Dergi**, (16) 2015, <http://www.lacivertdergi.com/gundem/makaleler/2015/09/02/pkknin-capraz-iliskileri>, 01.05.2020.
- T.C Başbakanlık Basın Yayın ve Enformasyon Genel Müdürlüğü, **Zeytin Dalı Harekâtı’na Karşı Terör Örgütü Mensupları ve Yandaşları Tarafından Sosyal Medyada Yürütülen Dezenformasyon Faaliyetleri**, 2018, <http://nurnberg.bk.mfa.gov.tr/Content/assets/consulate/images/localCache/1/428736f7-5338-4e17-b696-bc0058718296.pdf>, 02.05.2020.

- Türk Silahlı Kuvvetleri Genelkurmay Başkanlığı, “Zeytin Dalı Harekâtı”, 11 Mart 2018, <https://www.tsk.tr/Home/Detay/588>, 02.05.2020.
- Tejel, Jordi, **Syria’s Kurds: History, Politics and Society**, New York, Routledge, 2008.
- Ulutaş, Ufuk ve Burhanettin Duran, “Türkiye’nin DEAŞ’la Mücadelesinin Kritik Dönemeci: Fırat Kalkanı Harekâtı”, **Türk Dış Politikası Yıllığı**, 2016, 11-30.
- UPA, “Hibrit Savaş Bağlamında ABD’nin “Barış Pınarı Harekâtı” Karşısındaki Tutumu”, **Uluslararası Politika Akademisi**, 20.10.2019, <http://politikaakademisi.org/2019/10/20/hibrit-savas-baglaminda-abdnin-baris-pinari-harekati-karsisindaki-tutumu/>, 03.05.2020.
- White, Paul, **PKK: Dağlardan İnnek**, Çev. Mustafa Topal, İstanbul: İletişim Yayınları, 2016.
- Yeltin, Hüseyin, “Türkiye’nin Suriye Krizine Karşı Güvenlik Arayışlarına Bir Örnek: Fırat Kalkanı Harekâtı”, **ECONDER**, Cilt: 2, Sayı: 2, 2018, 201-214.
- Yeşiltaş, Murat ve Merve Seren ve Necdet Özçelik, **Fırat Kalkanı Harekâtının İcrası, İstikrarın Tesisi ve Alınan Dersler**, Ankara: SETA Yayınları, 2017.
- Yetkin, Murat, **Kürt Kapanı**, İstanbul: Doğan Kitap, 2019.
- Yıldırım, Bilal, “Trump Dönemi ve Körfez Krizi Bağlamında Türkiye’nin Ortadoğu Politikası”, **ORMER Perspektif Serileri**, No: 20, 2017, 1-8.